

джуваному поселенні. Знайдено розвал посудини, велику скляну намистину, орнаментовану кольоровими вставками, яка очевидно походила з провінцій римської імперії, а також пряслице, вкриті прокресленим орнаментом (Рис. 1), фрагмент кістяного гребеня (Рис. 8) та чотирикутну накладку з кольорового сплаву (Рис. 4).

У період середньовіччя урочище Ріписько заселяли давні слов'яни. Як вдалось в'яснити, поселення волинян виникло тут у VIII–IX ст. і набуло максимальної потужності у X – першій половині XI ст., коли територія Волині входила до складу Київської Русі. Огляд

поля після оранки дозволив виявити сліди кількох садіб цього періоду та знайти сліди знищеної плугом косторізної майстерні. Одне житло і кілька споруд цього часу досліджені й при розкопках. Поселення продовжувало існувати до XII–XIII ст. Знайдено ряд цікавих речей, які характеризують матеріальну культуру слов'яно-руського часу – пряслиця з глини, мергелю та сланцю (Рис. 2), скляні намистини та вставка на перстень, амулети у вигляді сокири, хрестик з міді (Рис. 5), хрестоподібну підвіску з олова (Рис. 6), залізний ніж (Рис. 3), пряжку-фібулу із залізною основою та мідним язичком (Рис. 7) та кресало.

померлого, права рука піднята вище, до району серця, ліва рука більш опущена до тазу, в одному випадку руки були паралельно тілу.

Як мінімум 4 поховання були дитячими. Не було зафіксовано ніяких ознак труп чи гвіздків. Враховуючи той факт, що поховання знаходились нижче рів-

ня знахідок Литовсько-польської доби, можна припустити, що цвинтар функціонував приблизно у XIV –XV ст.

Таким чином, можна говорити про безперервність заселення с. Ратнів, починаючи, як мінімум з XV століття, можливо навіть з XI століття, тоді, як перша літописна згадка датується 1577 роком.

О.Є. Златогорський, Т.В. Верба

РОЗКОПКИ НА НОВОВІЯВЛЕНІЙ ПАМ'ЯТЦІ В с. РАТНІВ

Під час розвідок було виявлено поселення Ратнів-9. На пам'ятці було знайдено уламки манжетоподібного вінця кінця XI – початку XII ст., фрагменти білоглиняної кружальної кераміки XII – початку XIII ст., фрагменти та вінця гончарних горщиків середини-кінця XIII ст., фрагменти сковорідки, покритишки та кухля XV–XVI ст. Також на обстеженій ділянці було виявлено розорані поховання та поодинокі кістки людського походження (фрагменти черепа, ліктьові, променеві, стегнові кістки та частини тазових кісток).

Пам'ятка знаходиться у північно-східній частині с. Ратнів на відстані 240 м на захід від ставка та за 400 м строго на південь від русла р. Чорногузки. Географічні координати центра пам'ятки 50°40'49.78" пн. ш. та 25°11'36.39" сх. д. Пам'ятка займає південну частину пагорба з пологими схилами, який обмежений з півдня, південного заходу та сходу болотистою місцевістю.

Після проведення розвідок було прийняте рішення про початок археологічних досліджень на нововиявленій пам'ятці з метою отримання більш об-

ширних уявлень про характер поселення та цвинтаря.

У місці найбільшого скупчення кераміки було закладено траншею розмірами 1×48 м, яка перерізала пам'ятку навпіл по лінії захід-схід. Було засвідчено наявність культурного шару періоду Київської Русі (XI –XIII ст.), представленого фрагментами кераміки з валикоподібними та манжетоподібними вінцями та шаром Литовсько-польської доби (XV –XVI ст.) представленим численними фрагментами кружальної кераміки, денарієм династії Ягеллонів та фрагментом ланцюжка з металу жовтого кольору.

Також було виявлено та ексгумовано 26 поховань. Всі вони являли собою безінвентарні ґрунтові тілопокладення з розміщенням тіла горілиць на глибині від 0,6 м до 1 м від рівня виявлення: 21 кістяк – орієнтовані головами на захід (зі значними відхиленнями на південь); 4 кістяки – орієнтовані головами на схід; 1 кістяк – орієнтований головою на південь.

У 12 випадках вдалось прослідкувати положення рук. В одинадцяти похованнях руки були складені на животі